

Gestió sanitària, comunicativa i econòmica del Govern de l'Estat espanyol de la crisi pandèmica COVID-19

Secretariat de la sectorial Economistes de l'ANC, 17 d'abril de 2020.

LA GESTIÓ SANITÀRIA DE LA CRISI

- **Manca de preparació i reacció tardana tot i tenir ja experiències internacionals amb resultats diversos.**
  - La malaltia es va fer evident des de principis de gener. Tot i el desconeixement inicial d'aquesta, es podien haver extret lliçons de les diferents experiències ANTERIORS que ja es tenien quan varen arribar els primers casos, algunes reeixides (Corea del Sud, Japó amb la població més envellida del món, fins i tot la mateixa Xina ...) i d'altres igualment nefastes (Itàlia).
  - A partir del 30 de gener (declaració d'emergència internacional) tant l'OMS com la UE recomanaven aplegar material sanitari. Malgrat el que diguin, no s'ha vist per enlloc que s'hagi fet cas.
  - El 26 de febrer ja es tenia constància de contagiats locals (no importats).
  - Amb 617 infectats "oficials" i 17 morts es continuaven permetent actes multitudinaris a principis de març (no només les manifestacions del 8M) quan, per exemple, a França i Alemanya ja es limitaven. Les primeres mesures pràctiques generals no es varen prendre fins al 10 de març (suspensió d'esdeveniments de més de 1.000 persones, tancament d'escoles i universitats, recomanació del teletreball).
  - L'adopció de l'estat d'alarma (14 de març) es fa prioritant l'activitat econòmica i eludint les mesures més dràstiques reclamades des de bona part de la comunitat científica i Catalunya.
  - El confinament estricte —des del 29 de març fins al 12 d'abril— es produeix dues setmanes després que el president Torra i molts experts sanitaris ho demandessin i es limita al període fins la Setmana Santa contra el consell de científics i les peticions de diferents governs autonòmics, principalment el català.
- **La recentralització de competències ha entorpit i endarrerit la resposta a la crisi.**
  - Ha impedit respostes diferenciades i anticipades en funció de la diferent intensitat dels contagis (quants morts ens ha costat no confinar Madrid i La Rioja des de principis de març? I no fer-ho a Catalunya?). La resposta a la pandèmia no havia de ser, en cap cas, ni única ni centralitzada. Les diferents circumstàncies dels diferents territoris permetien i requerien respostes diferents. Com s'ha dit, Catalunya reclamava des del 13 de març el seu confinament estricte. La mateixa Itàlia va aïllar la Llombardia i les regions limítrofes el 9 de març.
  - Els països petits (Dinamarca, Israel, Finlàndia, Suècia, Noruega, Holanda, Suïssa, Portugal, fins i tot Grècia! ...) o d'estructura federal (p. ex. Alemanya, Canadà, Àustria, Austràlia, ...) han resultat, en general, més reeixits en la gestió de la crisi i han respectat les competències de les seves regions treballant amb elles de forma lleial i col·laboradora.

- L'intent fallit d'establir una centralització de compres de material sanitari en un primer moment va dificultar el subministrament, i es va perdre un temps preciós mentre els mercats s'anaven col·lapsant. De facto, s'ha hagut de desistir-ne i permetre la compra individualitzada per comunitats d'acord amb les seves capacitats i competències.
- **Precipitació en l'adopció de mesures per iniciar el desconfinament.**
  - S'han prioritzat un cop més els interessos econòmics per davant dels sanitaris; la tornada al treball s'ha iniciat sense consultar el mateix equip espanyol de científics (afirmació del Dr. Trilla) i sense poder mostrar cap informe d'experts que l'aconsellés. S'ha pres la mesura malgrat no complir les condicions de l'OMS necessàries (bàsicament la capacitat de controlar la transmissió amb test massius, equips de protecció suficients, capacitat per absorbir nous rebrots, etc.).

LA GESTIÓ COMUNICATIVA

- **La gestió comunicativa** de la crisi sanitària ha donat un protagonisme totalment inadequat a l'exèrcit i a les forces policials en detriment dels màxims nivells sanitaris. Aquesta mateixa gestió comunicativa ha tractat d'imposar un discurs nacionalista i bel·licista, ranci i patrioter que reflecteix els característics complexos del poder espanyol.
- **El tractament informatiu de la crisi s'ha acompanyat d'inadequades subvencions als majors mitjans de comunicació privats estatals** (15 M€ principalment als grans grups mediàtics privats Atresmedia i Mediaset amb beneficis de 118 i 212 M€ respectivament) amb l'evident objectiu de comprar la seva "comprensió i benevolència" amb la gestió del govern espanyol.
- **Negativa al reconeixement de la realitat** negant el recompte d'infectats i morts més exhaustiu i més proper a la realitat que ha liderat la Generalitat, imposant un recompte parcial i limitador.

CONSEQÜÈNCIES DE LES GESTIONS SANITÀRIA I COMUNICATIVA

- **Segon país del món en nombre de morts per habitants. Tercer en nombre absolut.**
- **Doble proporció de sanitaris infectats que a Itàlia.**
- **S'han prioritzat els condicionants econòmics abans que els sanitaris.** Ha manat més l'IBEX 35 que els experts sanitaris.
- **Nou deteriorament de la imatge de l'estat espanyol.** Ho han evidenciat articles crítics en multitud de mitjans internacionals de primer nivell (NYT, The Guardian, Wall Street Journal, Bloomberg,...). El Deep Knowledge Group ¹ l'ha situat com el país europeu més insegur per la Covid-19.

L'IMPACTE ECONÒMIC DE LA CRISI

- El drenatge continuat de recursos (dèficit fiscal), la insuficiència reiterada del sistema extractiu i caducat del finançament autonòmic i, molt especialment, **la carència d'un**

---

¹ El Deep Knowledge Group és un fons d'inversió especialitzat en inversions sanitàries a llarg termini.

poder polític real ha impedit una resposta decidida i, sens dubte, més eficaç a la crisi per part del govern català:

- Lluny d'incrementar els recursos, Catalunya ha vist com l'Estat espanyol li retallava 215 milions de les polítiques actives d'ocupació.
- Només les mesures sanitàries adoptades han significat un cost extra de 1.800 M€ a la Generalitat. Atesa la limitada capacitat impositiva i el drenatge sistemàtic que suposa el sistema autonòmic haurà de finançar-se principalment via endeutament.
- S'ha privat el govern català de la capacitat d'adoptar les mesures urgents que eren necessàries per tallar el ritme de contagis i que haurien estalviat moltes morts, com s'ha evidenciat amb el cas del confinament estricte que reclamava des del 13 de març.
- L'ofec financer a què està sotmesa la Generalitat ha impedit que les mesures pal·liatives de la crisi econòmica que està duent a terme el govern català puguin tenir una incidència més efectiva.

Les autoritats catalanes, més enllà d'algunes errades que s'han produït arreu, han donat proves de ser més capaces però, sobretot, més decidides i menys dependents dels poders econòmics, per enfrontar-se a la pandèmia. **Aquesta ha posat de manifest, un cop més, la necessitat que Catalunya assoleixi la plena sobirania.**

- **A l'Estat espanyol els problemes econòmics prèviament existents (principalment el dèficit públic i l'elevat endeutament públic) han condicionat decisivament el volum econòmic de la resposta.** La pandèmia no ha fet res més que agreujar fins a nivells dramàtics la desacceleració prèvia que ja s'anava advertint. El valor de les mesures aprovades a l'Estat espanyol per combatre els efectes sanitaris i econòmics és inferior al d'altres estats del nostre entorn:
  - Segons estima l'FMI la despesa pública directa tot just representa 13.900 milions (al voltant de l'1 % del PIB espanyol), incloent-hi partides (com una bestreta avançada de 2.800 milions a les comunitats autònomes) que ja eren deutes a pagar. S'ha de comparar amb l'1,4% del PIB que hi gastarà Itàlia, el 4% de França, el 4,9% d'Alemanya o l'11% dels Estats Units. Quelcom similar es pot dir de les garanties a crèdits: els 100.000 milions anunciats a Espanya comparables amb els 230.000 d'Itàlia, els 312.000 de França o els 460.000 d'Alemanya.
- **La magnitud de l'impacte de la crisi pot ser tant o més elevat que el de la crisi financera de 2008 i molt més concentrat en el temps.**
  - L'FMI ha estimat que la caiguda del PIB espanyol per l'any 2020 (- 8%) serà la més elevada de l'Europa avançada després d'Itàlia, i la (hipotètica) recuperació prevista pel 2021 (+4,3 %) només permetria recuperar la meitat d'aquesta caiguda. L'atur se situaria en el 20,8% de la població activa. El dèficit públic pujaria fins a un -9,5% del PIB (veníem d'un -2,6%). El deute públic, segons el mateix organisme s'eleva del 95,5% del PIB el 2019 fins al 113,4% el 2020 i 114,6% el 2021 (**el més elevat des de 1902**).
  - Altres estimacions privades (CG Economistes, Fedea, Goldman Sachs, IESE, S&P, ...) fan oscil·lar la baixada del PIB entre el -5% i el -10% , i en tots els casos situen el deute públic per sobre del 110%.
- Una part rellevant de negocis i petits comerços quedaran malmesos o desapareixeran, amb la conseqüent pèrdua d'ocupació i activitat. Els autònoms i els treballadors menys

protegits s'enduran la pitjor part. Els sectors més dependents del turisme (12,3% del PIB espanyol, similar en el cas català) i la mobilitat patiran fins i tot un cop superada la pandèmia. Les activitats d'espectacles presencials també quedaran molt afectades. **Una part substancial del teixit productiu no podrà tornar a la situació anterior.** Queden per veure encara els efectes sobre la confiança dels inversors i consumidors. La normalitat absoluta no podrà tornar fins que s'hagi trobat un remei o una vacuna.

- **El gran element de suport amb què comptarà Espanya (i altres països com Itàlia) i l'única esperança per evitar la fallida serà el BCE i, en menor grau, les mesures de suport aprovades des de l'Eurogrup.** Fins fa un temps es deia que els bancs centrals eren els prestadors de darrera instància de la banca, ara ja es pot dir que ho són de l'economia sencera.
- Aquestes mesures de suport internacional als governs no adoptaran, si més no de forma significativa, la forma d'un deute comú europeu (eurobons). Serà deute individual de cada país amb l'organisme o creditor corresponent, que per tant **exigirà, tard o d'hora, mesures per garantir el seu reemborsament en els terminis establerts.** I aquestes mesures passaran necessàriament per la imposició d'una certa austeritat financera (majors impostos i/o menys despesa) a més de per reformes estructurals demandades des de fa molt de temps per la UE i frenades o ignorades repetidament pels successius governs espanyols.
- **L'austeritat financera que serà requerida per fer front al deute generat per la crisi pot ser implementada de maneres diferents segons els sectors socials sobre els quals es vol fer caure els costos d'aquesta austeritat.** S'hauria d'assolir principalment per la via d'impostos sobre grans fortunes (o reforma per impulsar i ampliar l'impost de patrimoni), beneficis extraordinaris dels oligopolis (inclosos els digitals), impostos verds que traslladin les externalitats negatives ambientals als preus, lluita decidida i efectiva contra el frau i l'elusió fiscal, cessament d'inversions i despeses sumptuàries (p. ex. paralització del desplegament de l'AVE que encara està pendent), etc. Qualsevol mesura d'austeritat que recaigui sobre els sectors socials més desfavorits ha d'anar precedida de les anteriors o d'altres similars en volums substancials més que proporcionals.
- Un plantejament com aquest de les mesures anteriors trenca amb les pautes històriques de l'Estat espanyol i s'albira molt difícil que pugui ser assumit per les burocràcies i elits dirigents de l'Estat espanyol, la qual cosa comportaria una evidència més de la inoperància i inutilitat d'aquest.

CONSEQÜÈNCIES DE L'IMPACTE ECONÒMIC

- La crisi ha constatat un cop més que Catalunya necessita dotar-se de les eines i del poder polític que li correspon com a nació sobirana. **Una Catalunya amb plenitud de poders hauria pogut gestionar de forma més eficaç i eficient la pandèmia.**
- **La crisi de la Covid-19 agreujarà els problemes estructurals de l'economia espanyola:** dèficit i deute públic, precarització i dualitat del mercat de treball, desigualtat social, feblesa del teixit productiu de pimes i autònoms, poder d'oligopolis i lobbies...
- **El govern espanyol necessitarà el suport extern** per fer front a la crisi. Aquest suport extern vindrà tant des del BCE com des dels països de l'Eurogrup. Però aquest suport ho serà per garantir que tota la ingent massa de deute que es generarà es podrà absorbir, principalment pel mateix BCE.

- L'Eurogrup no acceptarà l'emissió de deute comú de tots els països de l'euro («coronabons»). El deute generat continuarà sent de l'estat. El deute acumulat obligarà a realitzar plans d'ajust.
- La situació que es crearà posarà en qüestió les expectatives del "govern progressista" de revertir els retrocessos socials de l'etapa anterior. **El govern espanyol, quan la pressió de la pandèmia remeti, es veurà pressionat per tornar a realitzar ajustos per tal de reconduir els desequilibris agreujats** per la pandèmia. La lluita per la distribució social (I TERRITORIAL) dels costos dels ajustos tornarà al centre de la lluita política.
- **Les tensions intragovernamentals (UP – PSOE) s'agreujaran** per la diferent visió de la forma de realitzar aquests ajustos. Possible canvi d'aliances? Noves eleccions?
- Les elits dirigents tornaran a intentar fer caure els costos dels ajustos sobre els sectors més desfavorits i, en major mesura, sobre aquells que resideixen als territoris més perjudicats pels desequilibris fiscals (Catalunya, País Valencià i Balears).

POSICIONAMENT DEL SECRETARIAT DE LA SECTORIAL ECONOMISTES DE L'ANC

- Constatem, un cop més, que la carència de poder polític propi ha incidit de forma molt clara en la gestió de la crisi. **La retirada de les competències per part del govern espanyol ha retardat i impedit l'adopció de mesures bàsiques per protegir la vida de ciutadans**, amb la consegüent pèrdua de vides humanes i cost econòmic que pot implicar pèrdua de benestar econòmic.
- En contra de la lògica, ha optat per recentralitzar en lloc d'aprofitar les virtuts d'una gestió descentralitzada i col·laborativa, més propera a la realitat social de cada territori. L'Estat espanyol ha mostrat, un cop més, la realitat de com es percep a si mateix.
- A més de corrupte, malbaratador, repressor i encobridor, l'Estat espanyol s'ha demostrat com un estat que no és sòlid ni fiable. La seva gestió ha estat nociva. Ni ha sabut gestionar correctament la crisi ni té la solidesa per fer front a les conseqüències. **La necessitat d'un estat català independent és avui més palesa que mai.**
- L'ANC, com a organització, ha de continuar **compromesa amb la lluita contra el virus** i en el suport actiu als nostres sanitaris i a tots aquells que permeten el funcionament essencial del país, així com aportar la seva col·laboració en la cerca de solucions als problemes que planteja. Ha de donar **suport a les iniciatives de la societat civil per salvar les persones i el teixit productiu** en perill.
- L'inevitable qüestionament del lideratge del govern espanyol per la seva mala gestió pot ser el **pretext per a una recentralització definitiva** per part d'aquest govern o d'un altre de futur. Aquesta recentralització podria fins i tot ser ben vista en parts importants del territori espanyol atès l'estat d'opinió general entre amplis sectors de la societat espanyola. L'ANC ha d'advertir públicament d'això la societat catalana i cridar a la mobilització al més mínim intent.
- L'ANC s'ha d'oposar a tots els intents de fer caure els costos de la crisi contra els sectors més desfavorits i lluitar perquè els sectors socials més privilegiats assumeixin la seva responsabilitat per la via d'una fiscalitat adequada. En particular, **s'ha d'oposar a qualsevol intent de noves retallades a la sanitat, educació i pensions públiques catalanes**, les dues primeres ja severament malmeses i no recuperades encara de la crisi financera del 2008.

Davant de la inoperància de l'Estat espanyol i la seva incapacitat per donar resposta als problemes generals de la societat catalana i també del seu propi poble, creiem que l'ANC ha d'impulsar conjuntament amb les forces polítiques i socials del país que també ho demandin l'adopció d'un **pacte social de Catalunya** que estableixi les bases mínimes polítiques, socials, ambientals i econòmiques sobre les quals volem construir una república catalana i una societat apoderada, justa i democràtica i conscient del dret a decidir el seu propi futur cridant també a la participació de sectors no independentistes.

* * *